

14. 4. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Seznam přihlášených pohledávek jako exekuční titul

Jedním z účinků zrušení konkursu je i možnost věřitele zahájit na základě upraveného seznamu pohledávek výkon rozhodnutí nebo exekuci k vymožení zbývající výše dosud neuspokojené pohledávky (ust. § 312 odst. 4 IZ). Podmínkou je, aby tato pohledávka věřitele byla zjištěna v insolvenčním řízení a nebyla popřena dlužníkem v rámci přezkumného jednání. Jak je tomu však v případě insolvenčního řízení, resp. úpadku řešeného formou oddlužení?

Tzv. velká novela insolvenčního zákona provedená zák. č. [64/2017](#) Sb., jenž nabyl účinnosti 1.7.2017, přinesla do průběhu insolvenčního řízení řadu změn. Spíše okrajovou, avšak nikoliv nedůležitou, je i změna následků spojených s řádným neplněním povinností ze strany dlužníka v rámci procesu jeho oddlužení. Ust. § 418 odst. 1 insolvenčního zákona řeší důvody a následky zrušení schváleného oddlužení dlužníka, přičemž v jeho odst. 1 jsou vymezeny případy, za kterých insolvenční soud schválené oddlužení zruší a současně rozhodne o způsobu řešení dlužníkového úpadku konkursem. V tomto směru ustanovení řešenou novelou nedostalo žádných změn.

Za účelem šetření nákladů insolvenčního řízení však byly do novelizovaného znění ust. § 418 IZ přidány odstavce 4, 5 a 6, které ve svém souhrnu řeší situaci, kdy z doposud vedeného insolvenčního řízení vyplývá, že *majetek dlužníka, aniž se přihlíží k věcem, právům a jiným majetkovým hodnotám vyloučeným z majetkové podstaty, je pro uspokojení věřitelů nepostačující*. V takovém případě již není spolu s rozhodnutím o zrušení oddlužení rozhodnuto o řešení dlužníkového úpadku konkursem, ale insolvenční řízení je zastaveno. Tato změna je vcelku logická. Doposud byl obligatorně prohlašován konkurz ve všech případech, tedy i v případech tzv. prázdných konkurzů, ve kterých neexistoval žádný majetek dlužníka určený ke zpeněžení. Vzhledem k tomu, že v souladu s ust. § 1 odst. 5 vyhl. č. [313/2007](#) Sb., o odměně insolvenčního správce, činí odměna insolvenčního správce při prohlášení konkurzu nejméně 45.000,- Kč, vznikal v těchto situacích zcela nadbytečný a nutno říci relativně vysoký náklad, který byl hrazen ze státního rozpočtu (nepočítaje náklady soudu).

Po zastavení insolvenčního řízení po zrušení schváleného oddlužení je pak věřitel na základě upraveného seznamu pohledávek oprávněn podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel. Jak jsem uvedla v úvodu tohoto článku, využitelnost seznamu přihlášených pohledávek jako exekučního titulu je obecně zakotvena pro účely řešení úpadku dlužníka konkurzem v ust. § 312 odst. 4 IZ. Podkladem pro zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce je v takovém případě výpis ze seznamu přihlášených pohledávek, který vydá věřiteli na jeho žádost insolvenční soud. Již před účinností tzv. velké novely insolvenčního zákona však bylo konstantní judikaturou dovozováno odkazujíc na ust. § 312 odst. 4 a § 192 odst. 3, resp. § 410 odst. 1 ve spojení s § 190 až § 202 IZ, že *seznam přihlášených pohledávek je obecně vzato způsobilým exekučním titulem (§ 40 odst. 1 písm. f) exekučního řádu) i v režimu oddlužení* (k tomu viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp.zn. 20 Cdo 2746/2018). Praktická využitelnost však byla minimální, jelikož oddlužení bylo ukončeno po většinou usnesením o osvobození dlužníka od placení dosud neuspokojených pohledávek ve smyslu ust. § 414 IZ nebo právě prohlášením konkurzu.

Po novele je však situace jiná, jelikož případů, kdy bude oddlužení dlužníka ukončeno prohlášením konkurzu bude pravděpodobně méně než situací, kdy bude insolvenční řízení pro nemajetnost a pro

neplnění podmínek oddlužení zastaveno. Právě z tohoto důvodu pravděpodobně zákonodárce explicitně zakotvil v odst. 6 ust. § 418 IZ možnost využití seznamu přihlášených pohledávek jako exekučního titulu. **Je v tom však háček, zákonodárce totiž oproti obecné úpravě v ust. § 312 IZ přidal další podmínku, bez jejíhož splnění nelze na základě seznamu přihlášených pohledávek exekucí zahájit. Touto podmínkou je, že se jednalo o insolvenční řízení zahájené na základě insolvenčního návrhu podaného věřitelem.** Z praxe je však známo, že podíl povolených oddlužení, u nichž bylo insolvenční řízení původně zahájeno na návrh věřitele, je oproti dlužnického návrhu, který je obvykle spojen s návrhem na povolení oddlužení, minimální. Věřitel se tak dostává do situace, ve které mnohdy i po několika letech vymáhání pohledávky v insolvenčním řízení, musí svou pohledávku uplatnit žalobou u nalézacího soudu. Není přitom zcela zřejmé, z jakého důvodu se takto zákonodárce rozhodl, když doposud v obdobných případech byl prohlášen konkurz, při jehož skončení tato podmínka zakotvena nebyla (viz ust. § 312 IZ). Věřitel tedy měl prakticky vždy možnost zahájit na podkladě výpisu ze seznamu přihlášených pohledávek exekuci v situaci, kdy dlužník řádně své povinnosti v oddlužení nesplnil. Výjimku tvořili jen situace, kdy pohledávka věřitele byla ze strany dlužníka popřena, což je pochopitelná ochrana dlužníkovy práva na soudní ochranu a uplatňování principu rovnosti účastníků řízení, resp. rovnosti zbraní podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Pro úplnost je třeba doplnit, že podmínka věřitelského insolvenčního návrhu je zakotvena i v ust. § 396 odst. 2 IZ upravující následky odmítnutí insolvenčního návrhu, a v ust. § 405 odst. 4 IZ upravující následky rozhodnutí o neschválení oddlužení.

V důvodové zprávě k novele insolvenčního zákona provedenou zák. č. [64/2017](#) Sb. se k výše řečenému prakticky nic neuvádí. Zákonodárce zde pouze poněkud nesmyslně rozvádí důvody dlužníka, pro které by při zrušení schváleného oddlužení, mohl tento trvat na prohlášení konkurzu, když uvádí, že *takovým postupem může dlužník například projevit vstřícnost vůči věřitelům, kteří budou moci poté, co bude takový konkurs pro nedostatek majetku zrušen, na základě seznamu neuspokojených pohledávek vymáhat tyto pohledávky ve vykonávacím řízení individuálně, a to po dobu 10 let. Bylo-li však insolvenční řízení zahájeno věřitelským insolvenčním návrhem, právní mocí rozhodnutí o zastavení insolvenčního řízení proto, že je majetek k uspokojení věřitelů zcela nepostačující, seznam dosud neuspokojených pohledávek získá povahu exekučního titulu bez ohledu na vůli dlužníka, podobně jako by tomu jinak bylo v případě zrušení konkursu pro nedostatek majetku (§ 308 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 312 odst. 4).* Osobně si nedokážu představit situaci, co by dlužníka mohlo vést k tomuto *vstřícnému* kroku vůči věřitelům, ještě když jej bude tížit povinnost uhradit zálohu na náklady insolvenčního řízení. Paralela k zrušení konkursu pro nedostatek majetku také není na místě, když seznam přihlášených pohledávek slouží jako exekuční titul bez ohledu na důvod, pro který byl konkurz dlužníka ukončen.

Z důvodové zprávy je tak patrné, že sám zákonodárce vlastně neví, z jakého důvodu podmínku věřitelského insolvenčního návrhu do právní úpravy stanovil. Institut seznamu přihlášených pohledávek, který po skončení insolvenčního řízení slouží jako exekuční titul, existoval již za doby účinnosti zák. č. [328/1991](#) Sb., o konkurzu a vyrovnání, konkrétně v ust. § 45 odst. 2. **Jeho smyslem vždy bylo snížení zahlcení soudů zbytečnými spory, které by byly vedeny pro „nesporné“ pohledávky.** Vedení nalézacího řízení po zastavení insolvenčního řízení z důvodu zrušení schváleného oddlužení je pak i s ohledem na nezanedbatelné množství takového ukončení v přímém rozporu se smyslem tohoto institutu a jeho zakotvení v právní úpravě. Nadto vznikají další náklady za vymáhání pohledávky, které samozřejmě v případě úspěchu věřitele (nutno říci, že přepokládaného), půjdou k tíži dlužníka. Lze si představit situaci, že by sám dlužník v důsledku ocenil, kdyby bylo možné zahájit na základě seznamu přihlášených pohledávek exekuci. Jenže v takovém případě by byl nucen uhradit zálohu na náklady insolvenčního řízení a dobrovolně podat návrh na konkurz. Tento postup si lze těžko představit u dlužníka, který své pohledávky

pravděpodobně nemá v úmyslu/nebo nemůže uhradit, a proto musí být proti němu zahájena exekuce.

Je zřejmé, že minimálně věřitelé mají v důsledku řešené právní úpravy ztíženou situaci oproti znění před novelou, a to ze zcela nejasného důvodu, když účelem novelizovaného znění mělo být šetření nákladů státu vznikajících vedením tzv. prázdných konkurzů, a nikoliv vznik nákladů dalších vedením prakticky zbytečných soudních řízení. Jediným rozdílem přitom je, zda dlužníkův úpadek byl řešen konkurzem nebo oddlužením, ve kterém dlužník neplnil řádně své povinnosti. Z jakého důvodu je relevantní, zda byl konkurz dlužníka ukončen pro nemajetnost, nebo insolvenční řízení pro nemajetnost zastaveno, není zřejmé. Pokud smyslem měla být ochrana dlužníka, která vzhledem k jeho jednání vedoucího ke zrušení konkurzu není dle mého přesvědčení na místě, tak tato rovněž neplní svůj účel, jelikož dlužníkovi s velkou pravděpodobností vznikne povinnost k úhradě nákladů protistrany vzniklé v souvislosti s vedením soudního řízení.

V budoucnosti by bylo vhodné podmínku věřitelského insolvenčního návrhu dlužníka ze znění ust. § 418 odst. 6 IZ vypustit. Do té doby lze však věřitelům pouze doporučit, aby své pohledávky, než nastane jejich promlčení, včas uplatnili u soudu, případně uzavřeli s dlužníkem notářský zápis s doložkou přímé vykonatelnosti.

Mgr. Adéla Bučková

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946
Fax: +420 224 941 940
e-mail: advokati@akbsn.eu

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)